

ΑΝΤΡΕΑ ΚΑΜΙΛΕΡΙ

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ
ΤΟΥ ΑΚΡΑΓΑΝΤΑ

Αστυνομικό μυθιστόρημα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ
ΜΑΡΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Κάπου αντιλαμβάνεται πως άφησε πίσω του τον τελευταίο πυρσό. Θα μπορούσε να χαθεί στο σκοτάδι. Ο πισθοχωρεί, βγάζει τον πυρσό από τον τοίχο και ξαναρχίζει την πορεία του.

Τώρα αναγκάζεται να προχωρήσει διπλωμένος στα δύο, είναι κατάκοπος. Παρ' όλα αυτά, δεν θέλει να σταματήσει, αισθάνεται πως αν καθόταν να ξεκουραστεί λίγα λεπτά, θα κατέρρεε. Μπροστά του χοροπηδούν ποντίκια χοντρά σαν γάτες, συχνά το μέτωπό του αγγίζει αποκομισμένες νυχτερίδες που κρέμονται από το θόλο. Έπειτα, η στοά ξαφνικά διακλαδίζεται. Ο Καλέβας ξέρει ότι πρέπει να πάρει μια απόφαση από την οποία θα εξαρτηθεί η ζωή του. Μια επιλογή που δεν επιτρέπει λάθη. Κλείνει τα μάτια, επικαλείται εκείνο το ζωώδες ένστικτο που τόσες φορές τον έσωσε. Τίποτα, καμιά συμβουλή δεν έρχεται από μέσα του, πρέπει να αφεθεί στην τύχη. Ξανανοίγει τα μάτια και παίρνει τη στοά από τα αριστερά.

Μετά από καμιά εικοσαριά βήματα αισθάνεται πως κάτι δεν πάει καλά, αλλά δεν ξέρει τι. Στέκεται, συλλογίζεται. Ένα ποντίκι περνάει ξυστά από τα πόδια του. Τώρα κατάλαβε. Σε αυτή τη στοά δεν υπάρχουν νυχτερίδες. Τι μπορεί να σημαίνει; Συλλογίζεται λίγο ακόμα και τελικά δίνει τη μοναδική πιθανή απάντηση. Η στοά που άρχισε να διασχίζει σε στέλνει πίσω προς τις εσωτερικές στοές, που οδηγούν στην καρδιά του υδρευτικού συστήματος, και όχι προς μία από τις τόσες κρυφές

εισόδους. Για να βγουν έξω οι νυχτερίδες, θα έπρεπε να κάνουν μια πολύ μεγάλη πτήση. Γνωρίζει πίσω, ξαναπαίρνει το δρόμο μέσα στη στοά από τα δεξιά. 'Οσο προχωρά σιγά σιγά, παρατηρεί ότι οι κρεμασμένες νυχτερίδες είναι όλο και περισσότερες.

Αφού περπάτησε ατελείωτα, νιώθει να αναπνέει έναν διαφορετικό αέρα. Η βαριά μυρωδιά κλεισούρας και μούχλας εξαφανίστηκε σχεδόν εντελώς, αντικαταστάθηκε από ένα ελαφρύ, μακρινό άρωμα χώματος και υγρού χόρτου. Ανοίγει τα ρουθούνια όσο μπορεί, εισπνέει βαθιά. 'Όχι, δεν κάνει λάθος.

Επιταχύνει το βήμα και ξάφνου εμφανίζεται μπροστά του η έξοδος που με τόση λαχτάρα περίμενε, κρυμμένη απέξω από μεγάλους άγριους θάμνους. Τα κατάφερε! Με όσες δυνάμεις του απέμειναν προσπάθει να ανοίξει με το ξίφος ένα πέρασμα ανάμεσα σε κλαδιά. Επιτέλους βγαίνει.

Πολύ γρήγορα αντιλαμβάνεται ότι έχει βγει πέρα από τα τείχη. Βρίσκεται πάνω στο αντέρεισμα ενός λόφου, που μοιάζει με χαυλιόδοντα. Η νύχτα είναι φωτεινή, όχι όμως αρκετά ώστε να επιτρέψει μια ασφαλή κατάβαση. Καλύτερα να περιμένει την αυγή. Εξάλλου τώρα πια κανείς δεν τον καταδιώκει. Κοιτάζει τα αστέρια στον ουρανό, προσανατολίζεται. Γνωρίζει τη διαδρομή που πρέπει να κάνει για να φτάσει στην αγορά, στη θάλασσα και να ανακατευτεί με τους εμπόρους. Μένουν περίπου τρεις ώρες ώς το χάραμα. Τώρα στ' α-

λήθεια μπορεί να ξεκουραστεί. Δεν είναι δυνατόν όμως να κοιμηθεί στο ύπαιθρο, κάνει πολύ κρύο. Ξαναμπαίνει στη στοά. Κάθεται χάμω, ακουμπάει την πλάτη στον τοίχο, βγάζει τα υποδήματα που τον χτυπάνε και αποκοιμιέται.

Τον ξυπνάει το πρώτο φως που διεισδύει ανάμεσα από τα πυκνά φύλλα των άγριων θάμνων. Πρέπει να ξαναρχίσει αμέσως την πορεία του. Σηκώνεται, αλλά χωρίς τα υποδήματα αυτή τη φορά, τα πόδια του πονούν ακόμη. Για να βγει από τη στοά, με τα χέρια παραμερίζει τα κλαδιά και προχωράει με το αριστερό πόδι.

Ξαφνικά αντιλαμβάνεται μια φρικτή σουβλιά κάτω από το πέλμα. Ήταν σίγουρα δάγκωμα. Άλλα από τι;

Καθισμένος έξω στο έδαφος, καταφέρνει να δει την πληγή. Τον δάγκωσε μια οχιά, αναγνωρίζει αμέσως τα τρία στύγματα των δοντιών της. Ξέρει πως τα δαγκώματα οχιάς είναι σπάνια το χειμώνα, ωστόσο το αποτέλεσμα είναι σχεδόν πάντα θανάσιμο. Ο Καλέβας δεν ξάνει το κουράγιο του, είναι θαρραλέος. Με τη ζώνη του ξίφους σφίγγει όσο περισσότερο γίνεται το πόδι λίγο πάνω από το γόνατο, χαράζει βαθιά με το ξίφος καθένα από τα τρία μικροσποπικά στύγματα, αφήνει το αίμα να τρέξει ποτάμι. Μετά από λίγο σκίζει ένα κομμάτι από την τήβεννο και δένει την πληγή. Όπως και να εξελιχθούν τα πράγματα, είναι βέβαιο ότι για την ώρα δεν μπορεί να μετακινηθεί από εκεί.

Ο Καλέβας πεθαίνει ύστερα από τρεις μέρες ψυ-

χοροαγήματος. Μες στο παραλήρημα, το τελευταίο πράγμα που κάνει είναι να σηκωθεί όρθιος, να ανοίξει το πουγκί με τα χρυσά νομίσματα και να τα εκσφενδονίσει μακριά.

Στη συνέχεια πέφτει κάτω από το αντέρεισμα.

ΔΥΟ

Ο χωρικός και ο γιατρός

Ο κοινοτικος γιατρός της Βιγκάτα, ο δόκτωρ Στέφανο Τζιμπιλάρο, όπως πάντα, ανοίγει τα μάτια του στις τέσσερις το πρωί, τεντώνεται και σηκώνεται από το κρεβάτι προσεκτικά για να μην ξυπνήσει τη γυναίκα του, την Ντοντό. Αν και είναι βέβαιο πως δεν θα ξυπνούσε ούτε με κανονιές. Καλύτερα όμως να μη δοκιμάσει.

Πηγαίνει αμέσως στην κουζίνα να πιει τον καφέ από το προηγούμενο βράδυ που είχε μείνει ζεστός μέσα σε μια ειδική κεραμική καφετιέρα. Στο κάτω μέρος της έχει μια εσοχή με ένα αναμμένο κεράκι για να κρατάει ζεστό τον καφέ.

Σήμερα, 20 Δεκεμβρίου του 1909, κλείνει τα πενήντα. Άλλα γι' αυτόν είναι μέρα εργασίας όπως οποιαδήποτε άλλη. Ή, μάλλον, η μοναδική διαφορά οφείλεται στο γεγονός ότι πρέπει να είναι ακριβής στην ώρα του γεύματος και όχι καθυστερημένος όπως συμβαίνει συχνά, αφού το πρωί θα φτάσει από το Παλέρμο, όπου σπουδάζει ιατρική, ο μοναχογιός τους Μικέλε για να γιορτάσουν τα γενέθλια του πατέρα. Θα φέρει τα καθιερωμέ-

να έξι κανόλι από το βραβευμένο ελβετικό παλεομιτάνικο ζαχαροπλαστείο, τα οποία σίγουρα θα του προκαλέσουν τη γνωστή ξινίλα.

Ανοίγει διάπλατα το παράθυρο του μπάνιου. Έναστρη νύχτα, μα παγερή. Κοιτάζεται στον καθρέφτη. Και ίσως για πρώτη φορά στη ζωή του υποκύπτει σε μια στιγμή ματαιότητας. Λοιπόν, για πενηντάρης δεν είναι καθόλου άσχημα. Απεναντίας. Θα μπορούσε και να κρύψει μερικά χρονάκια. Και ως καλός γιατρός που είναι, ξέρει πως έχει ακόμα μέσα του όλα τα όργανα στη θέση τους, χωρίς ενοχλήσεις. Με το ψαλιδάκι κόβει τις άκρες από τα μουστάκια του.

Ίσως και ο εξηντάχρονος Κόζιμο Καμαρότα ξυπνάει στις τέσσερις. Θέλει πέντε λεπτά για να πλυθεί στο πηγάδι έξω από το σπιτάκι όπου ζει μόνος αφότου η γυναίκα του η Νουντσιάτα πέθανε πριν δεκαπέντε χρόνια, ο γιος του ο Πιτρίνο είναι στη φυλακή για φόνο και η κόρη του η Ροζαλία είναι υπηρέτρια στο σπίτι του κυρίου Σκοτσάρι. Αφού βάλει σε μια πετσέτα μισή φραντζόλα ζυμωτό ψωμί κι ένα σφιχτό αυγό και αρπάξει την τσάπα, ξεκινάει κουτσαίνοντας προς το σταυροδρόμι της Κομαρέλα όπου τον περιμένει με το μουλάρι ο Ντόνιο Πρέστια.

Κουτσαίνει γιατί, πριν είκοσι χρόνια, ενώ έσκαβε στο κτήμα του μαρκησίου Λαουρεντάνο, ζαλίστηκε λί-

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Andrea Camilleri, *La moneta di Akragas*

© Copyright 2010, Skira. All rights reserved

© Copyright για την ελληνική γλώσσα Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε.,
Αθήνα 2014

Έτος 1ης έκδοσης: 2014

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρονης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ Α.Ε.

Ζαλόγγου 11, 106 78 Αθήνα

☎ 210-330.12.08 – 210-330.13.27 FAX: 210-384.24.31

e-mail: info@kastaniotis.com

www.kastaniotis.com

ISBN 978-960-03-5775-2

ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ
ΧΑΡΤΙ ΗΕΚ

Κεφάλαια

ΕΝΑ ❁ Σαν προοίμιο	9
ΔΥΟ ❁ Ο χωρικός και ο γιατρός	18
ΤΡΙΑ ❁ Ο σεισμός	27
ΤΕΣΣΕΡΑ ❁ Το ατύχημα	36
ΠΕΝΤΕ ❁ Ο Κόζιμο εξαφανίζεται	44
ΕΞΙ ❁ Η ανακάλυψη	53
ΕΠΤΑ ❁ Το ψεύτικο ίχνος	61
ΟΚΤΩ ❁ Περιπέτειες μιας σύλληψης	70
ΕΝΝΕΑ ❁ Επιτέλους	80
ΔΕΚΑ ❁ Δημοσιογράφοι και δικηγόροι	90
ΕΝΤΕΚΑ ❁ Ο από μηχανής θεός	100
ΔΩΔΕΚΑ ❁ Όπως σε παραμύθι	110
ΣΗΜΕΙΩΣΗ	121
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	123

ΕΝΑ
Σαν προοίμιο

Ο ΑΚΡΑΓΑΣ παραδόθηκε στους Καρχηδονίους ύστερα από μια μεγάλη πολιορκία, λίγο πριν από τη δύση της ημέρας που προηγήθηκε του χειμερινού ηλιοστασίου.

Σύμφωνα με τον δικό μας υπολογισμό του χρόνου, ήταν το 406 π.Χ. Μια παγερή μέρα, δίχως άλλο ασυνήθιστη, κανείς όμως δεν αντιλήφθηκε το έντονο κρύο, ούτε οι πολεμιστές που ήταν συνεπαρμένοι από το πάθος της μάχης, ούτε οι πολίτες που ήταν κυριευμένοι από το φόβο.

Και αφού εγκαταλείφθηκε κάθε αντίσταση, ξέσπασε αμέσως η λεηλασία, η καταστροφή, η σφαγή, η αιματοχυσία.

Οι Καρχηδόνιοι διοικούνται από τον Αννίβα Γέσκωνα, εγγονό του Αμίλκα Γέλωνα, που είχε ηττηθεί προηγουμένως από τους Ακραγαντίνους στην Ιμέρα. Μια ταπεινωτική ήττα, για την οποία ο Αννίβας σκοπεύει να πάρει εκδίκηση, καταστρέφοντας τον ισχυρό Ακράγαντα και κατασφάζοντας τους κατοίκους του.

Τώρα οι φλόγες που καταβροχθίζουν το ναό του Αταβύριου Δία, στην ψηλότερη κορυφή του λόφου,

φωτίζουν την πόλη· άλλες πανύψηλες φλόγες σκιαγραφούν στην κοιλάδα, όχι μακριά από τη θάλασσα, την ιερή ζώνη των επτά μεγάλων προστατών ναών. Ο Ακράγας αναγκάστηκε να υποκύψει κυρίως εξαιτίας της προδοσίας των 800 μισθοφόρων από την Καμπανία, οι οποίοι πουλήθηκαν στον εχθρό για 15 τάλαντα κι ενώθηκαν με τους άλλους μισθοφόρους από την Καμπανία, ήδη στην υπηρεσία των Καρχηδονίων με διοικητή τον ικανότατο Ιμίλκωνα.

Οι υπόλοιποι 1.500 μισθοφόροι στην υπηρεσία του Ακράγαντα, υπό τις διαταγές του Σπαρτιάτη Δέξιππου, απεναντίας πολέμησαν τόσο γενναία ώστε οι Καρχηδόνιοι αποφάσισαν να επιβραβεύσουν την ανδρεία τους με θάνατο. Η διαταγή ήταν να τους εξολοθρεύσουν όλους, να μη φυλακιστεί κανένας.

Ο Καλέβας κατάφερε να γλυτώσει από τη σφαγή, μήτε ο ίδιος ξέρει πώς, προσποιούμενος τον νεκρό και μένοντας ακίνητος για ώρες κάτω από έναν τεράστιο σωρό πτωμάτων. Ούτε λίγο ούτε πολύ κινδύνευσε να πεθάνει, πνιγμένος στο αίμα των σφαγμένων συντρόφων του.

Η τυφλή αγριότητα των Καρχηδονίων συνεχίστηκε με την έφοδο στο ναό της Περσεφόνης. Τον προστατεύουν ακόμη, έως θανάτου, οι Ακραγαντίνοι, γιατί εκεί κατέφυγαν εκατοντάδες παρθένες και νεαρές σύζυγοι που μάταια ελπίζουν να γλυτώσουν τους κτηνώδεις βιασμούς.

Ο Καλέβας ξέρει ότι εδώ κοντά υπάρχει μία από τις κρυφές εισόδους που οδηγούν στις υπόγειες στοές. Αρκετές φορές φύλαξε σκοπιά εδώ, ο Δέξιππος φοβόταν μήπως κάποιος προδότης δηλητηρίαζε το νερό στις γιγαντιαίες υπόγειες δεξαμενές και προκαλούσε έτσι το τέλος της πολιορκίας.

Μια μέρα, από περιέργεια, θέλησε να μπει εκεί μέσα. Κινδύνευσε πολύ, είτε γιατί εδώ μπορούσαν να εισέλθουν μόνο οι υπεύθυνοι, και οι ποινές ήταν βαρύτατες για τους παραβάτες, είτε γιατί το δίκτυο των στοών που οδηγούσαν στις δεξαμενές εκτεινόταν πέρα από τα τείχη της πόλης, και όντως λένε ότι οι απερίσκεπτοι που το διακινδύνευσαν δεν επέστρεψαν ποτέ πια, χάθηκαν στον τυφλό λαβύρινθο. Εκείνη τη μέρα έφτασε ώς την κεντρική δεξαμενή, μα δεν τόλμησε να προχωρήσει παραπέρα.

Η κρυφή είσοδος είναι ένα άνοιγμα που από το έδαφος σου φτάνει μέχρι το στήθος, σαν στενόμακρο παράθυρο ενισχυμένο με χοντρά κάγκελα, πέρα από το οποίο δεν βλέπεις παρά μόνο σκοτάδι. Πιάνοντας με συγκεκριμένο τρόπο τα κάγκελα, και με τα δύο χέρια, και σπρώχνοντάς τα με δύναμη προς τα κάτω, βγαίνουν όλα μαζί και μπορούν να ξανατοποθετηθούν από τη μέσα μεριά.

Ο Καλέβας περιμένει ακόμα λίγο για να σιγουρευτεί. Μετά προσπαθεί να κινηθεί μα δεν τα καταφέρνει, είναι μουδιασμένος από τις πολλές ώρες ακινησίας. Τα

μέλη του είναι πιασμένα. Ωστόσο πρέπει να αντιδράσει, κάθε λεπτό που περνάει έτσι είναι χειρότερο. Βάζοντας δύναμη στα χέρια, κατορθώνει να κάμψει μερικά εκατοστά την πλάτη. Το βάρος των πτωμάτων από πάνω δεν του επιτρέπει περισσότερο. Αλλά κάθε φορά που κινεί το σώμα λίγο λίγο, νιώθει να ξαναγεννιέται μέσα του όλη η δύναμή του, σαν ένα φως που τρεμοσβήνει και ξαναφουντώνει με το λάδι.

Υστερα από μια ώρα κατάφερε να αναδυθεί από το σωρό και, στο φως ενός σπιτιού που καιγόταν λίγο πιο πέρα, έβγαλε το ένδυμα που είχε σκληρύνει από το πηγμένο αίμα κι έκλεψε την τήβεννο και τα υποδήματα ενός Ακραγαντίνου με σπασμένο κεφάλι. Από τα δικά του πράγματα κράτησε μόνο το ξίφος με το ζωνάρι, το φλασκί και το πουγκί με τα πολύτιμα χρυσά νομίσματα. Ήταν η πληρωμή μιας μεγάλης περιόδου εργασίας, περίπου οκτώ από αυτούς που σήμερα αποκαλούμε μήνες.

Είναι νομίσματα κομμένα επί τούτου. Στη μια όψη υπάρχει ένας αετός με ανοιχτά φτερά κι ένας λαγός, ενώ στην άλλη ένας κάβουρας κι ένα ψάρι. Καθένα ζυγίζει 1,74 γραμμάρια χρυσού, που περιλαμβάνει επίσης την ημερήσια μερίδα σιταριού, διότι τους τελευταίους μήνες στον Ακράγαντα ήταν ευκολότερο να βρεις χρυσό για να λιώσεις παρά σιτάρι, και ισοδυναμεί με έξι μέρες πληρωμής. Στο πουγκί του Καλέβα υπάρχουν τριάντα οκτώ τέτοια νομίσματα. Σε οκτώ μήνες πολιορκίας ξόδεψε μόλις δύο σε κρασί κι εταίρες. Με τον εχθρό προ

των πυλών, δεν έχεις πολύ χρόνο για απραξία και διασκέδαση.

Τώρα είναι μέσα στη στοά, ξανάβαλε τα κάγκελα στη θέση τους. Περπατάει σκυφτός στο σκοτάδι, πρέπει να κάνει είκοσι βήματα ευθεία, μετά να στρίψει δεξιά και να προχωρήσει πέντε βήματα, κατόπιν να στραφεί αριστερά και να συνεχίσει όλο μπροστά. Μα αυτό δεν είναι πια υπόγεια στοά, αλλά ένας διάδρομος αρκετά ψηλός και κάπως κατηφορικά σκαμμένος στον τόφο, φωτισμένος ανά διαστήματα από πυρσούς στερεωμένους στον τοίχο.

Τριακόσια βήματα πιο πέρα υπάρχει μια μικρή δεξαμενή, σαν πισίνα, που χρησιμεύει για το φιλτράρισμα των νερών. Αφήνει κάτω την τήβεννο, τα υποδήματα, το ξίφος, το σάκο, το φλασκί και βουτάει μέσα. Το νερό είναι πάρα πολύ δροσερό, ανακουφίζεται στη στιγμή. Πλένεται επιμελώς, ωστόυντεί ότι εξαφάνισε κάθε ίχνος αίματος. Ξαναντύνεται, εξάλλου θα στεγνώσει περπατώντας. Έχει δρόμο να κάνει.

Βέβαια θα ήταν καλύτερα αν μπορούσε να δει ένα κομματάκι ουρανό. Στα δέκα χρόνια που ήταν μισθοφόρος έμαθε αρκετά βασικά πράγματα για να επιβιώνει, όπως το να βρίσκει τον προσανατολισμό του με τη βοήθεια των άστρων.

Εντούτοις, δεν τρομάζει καθόλου, έχει την παράλογη βεβαιότητα πως με κάποιον τρόπο θα κατορθώσει να βρει τον σωστό δρόμο ώστε να βγει από το λαβύρινθο.